

آزادی معنوی

(چاپ جدید با ویرایش جدید)

www.ketab.ir

متفکر شهید استاد مرتضی مطهری

انتشارات صدرا

سرشناسه	مطهری، مرتضی، ۱۲۹۸-۱۳۵۸.
عنوان و نام پدیدآور	آزادی معنوی [ویرایش ۳] / مرتضی مطهری.
مشخصات نشر	تهران: صدرا، ۱۳۷۸.
مشخصات ظاهری	۲۲۲ ص.
شابک	978-964-5600-55-4
وضعیت فهرست‌نویسی	فبا
موضوع	اسلام -- مقاله‌ها و خطابه‌ها.
موضوع	خودسازی (اسلام) -- الف. عنوان. ب. کتاب‌های معنوی.
رده‌بندی کنگره	۲۷ ک ۶ م / ۵ / ۱۰ / ۵ BP
رده‌بندی دیویی	۲۹۷/۰۸
شماره کتابشناسی ملی	۲۸-۱۳۶۹۷ م

www.ketab.ir

آزادی معنوی

اثر: استاد شهید آیت‌الله مرتضی مطهری

نوبت چاپ: نودم / شهریور ۱۴۰۳ مطابق ربیع‌الاول ۱۴۴۶

تعداد: ۲۰۰۰ نسخه

بها: ۱۸۹/۰۰۰ تومان

حروفچینی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مؤسسه چاپ فجر (۱۰۰۱۳۹۵). تلفن: ۳۳۱۱۹۷۹۶

ناشر: انتشارات صدرا (باکسب اجازه از شورای نظارت بر نشر آثار استاد شهید)

کلیه حقوق چاپ و نشر مخصوص ناشر است.

● تهران: شعبه ۱: خیابان ناصرخسرو، مقابل دارالفنون، کوچه دکتر مسعود - تلفن: ۳۳۹۱۵۱۳

شعبه ۲: خیابان انقلاب، بین خیابان دانشگاه و ابوریحان، پلاک ۱۱۶۴ - تلفن: ۶۶۴۶۱۰۸۶

● قم: شعبه ۱: خیابان ارم. تلفن: ۳۷۷۳۱۵۲۲. دورنگار: ۳۷۷۷۳۱۴

شعبه ۲: مجتمع ناشران. تلفن: ۲۷۸۲۷۵۹۵

پایگاه اینترنتی و فروشگاه آنلاین: motahari.org

فهرست مطالب

فصل اول: آزادی معنوی

۱۰ کلمه «مولا»
۱۱ معنی «آزادی»
۱۳ اقسام آزادی
۱۴ آزادی اجتماعی در قرآن
۱۶ آزادی معنوی
۱۷ وابستگی آزادی اجتماعی به آزادی معنوی
۱۹ آزاد مرد واقعی
	□
۲۴ انسان، یک موجود مرکب
۲۵ بردگی روح انسان نسبت به انسانهای دیگر
۲۸ بردگی مال و ثروت
۳۱ «من» انسانی و «من» حیوانی
۳۲ قضاوت انسان درباره خود
۳۵ ملامت وجدان
۳۶ مجازات انسان خودش را
۳۷ آزادی معنوی، بزرگترین برنامه انبیاء

فصل دوم: عبادت و دعا

۴۰ کلمه «احیاء»
۴۱ روح عبادت، یاد خدا
۴۴ حدیثی از امام صادق <small>علیه السلام</small>
۴۶ اولین درجه ربوبیت: تسلط بر نفس
۴۷ دومین درجه: مالک خاطرات نفس بودن
۴۸ حضور قلب امام سجاد در حال نماز
۴۹ تقوا
۵۱ درجات بالاتر
	□
۵۷ نزدیک شدن حقیقی
۵۷ نزدیک شدن مجازی
۶۰ معنی قرب به خدا

- ۶۲ اولین اثر عبادت، تسلط بر خود
- ۶۳ سخن ابن سینا
- ۶۴ تسلط بر قوه خیال
- ۶۵ تعبیر پیغمبر اکرم از «دل»
- ۶۷ بی‌نیاز شدن روح از بدن
- ۶۹ قدرت بر تصرف در بدن
- ۶۹ قدرت بر تصرف در دنیای بیرون
- ۷۲ علی علیه السلام در بستر شهادت

□

- ۷۶ نمونه‌ای از افراط در عبادت
- ۷۸ افراط در توجه به مسائل اجتماعی
- ۸۰ علی علیه السلام، نمونه کامل اسلام
- ۸۳ چهره یک جامعه اسلامی
- ۸۵ سبک شمردن نماز
- ۸۷ وضوی علی علیه السلام
- ۸۹ سبک شمردن سایر عبادات

□

- ۹۲ ایمان، پشتوانه اخلاق و عدالت
- ۹۵ معنی عصمت
- ۹۷ توأم بودن نماز با امور دیگر:
- ۹۷ ۱. نظافت
- ۹۷ ۲. حقوق اجتماعی
- ۹۸ ۳. جهت‌شناسی
- ۹۹ ۴. انضباط وقت
- ۱۰۰ ۵. ضبط احساسات
- ۱۰۰ ۶. طمأنینه
- ۱۰۱ ۷. اعلام صلح و صفا با همه بندگان صالح خدا
- ۱۰۲ تأثیر کلمه «الله اکبر»
- ۱۰۵ مسؤولیت ما نسبت به نماز خواندن خاندان خود
- ۱۰۷ نماز ابا عبدالله در صحرای کربلا

فصل سوم: توبه

- ۱۱۲ تحلیل توبه از نظر روانی
- ۱۱۴ انسان، یک شخص مرکب
- ۱۱۷ شرایط پیدایش توبه
- ۱۲۰ یادی از مرحوم حاج میرزا علی آقا شیرازی
- ۱۲۲ نصیحت علی علیه السلام

۱۲۶	حدیث قدسی
۱۲۸	تائب صحرائ کربلا
		□
۱۳۱	مهلت توبه
۱۳۵	توبه از نظر علی <small>علیه السلام</small>
۱۳۵	رکن اول توبه: پشیمانی بر گذشته
۱۳۹	رکن دوم: تصمیم به عدم بازگشت
۱۴۰	شرط اول توبه: بازگرداندن حقوق مردم
۱۴۱	شرط دوم: ادای حقوق الهی
۱۴۳	شرط اول کمال توبه
۱۴۳	شرط دوم کمال توبه
۱۴۴	دو تعبیر قرآن
۱۴۵	کار مختص انبیاء و اولیاء
۱۴۶	توبه پسر حافی
۱۴۷	توبه ابویابه
۱۵۰	توبه زهیر بن القین

فصل چهارم: هجرت و جهاد

۱۵۴	تعریف هجرت
۱۵۷	برداشت غلط برخی متصوفه
۱۵۸	هدف و نیت در جهاد اسلامی
۱۶۰	طالب علم، مهاجر الی الله
۱۶۱	امام حسین <small>علیه السلام</small> ، مهاجر و مجاهد
		□
۱۶۶	هجرت از گناهان
۱۶۸	جهاد با نفس
۱۷۰	تفسیر انحرافی
۱۷۲	نیت جدی بر هجرت و جهاد
۱۷۴	رؤیای یکی از علمای بزرگ
		□
۱۸۱	ستایش سفر در اسلام
۱۸۳	برتری علمای سفر کرده
۱۸۶	مهاجرت از عادات
۱۸۸	درگیری با موانع

فصل پنجم: بزرگی و بزرگواری روح

۱۹۶	همت بزرگ در راه دانش
۱۹۷	همت بزرگ در جمع کردن ثروت

۱۹۸ همت بلند در مسیر جاه‌طلبی و مقام

۲۰۰ بزرگواری

۲۰۱ سخن پیامبر ﷺ

۲۰۲ سخنان علی علیه السلام

۲۰۶ خسارت تعلیمات متصوفه

۲۰۸ سخنان امام حسین علیه السلام

فصل ششم: ایمان به غیب

۲۱۵ معنی «غیب»

۲۱۷ راه ایمان آوردن به غیب

۲۱۹ معنی ایمان به غیب

۲۲۰ امداد غیبی، حسابی دارد

۲۲۱ داستان آیت‌الله بروجردی و رفتن به مشهد

۲۲۲ بدبینی نسبت به آینده جهان در میان روشنفکران

۲۲۵ آینده روشن از نظر دین

فصل هفتم: معیار انسانیت چیست؟

۲۳۰ انسان کامل و انسان ناقص

۲۳۱ نظریات مختلف درباره معیار انسانیت

۲۳۱ ۱. علم

۲۳۲ ۲. خلق و خوی

۲۳۳ انساندوستی

۲۳۵ ۳. اراده

۲۳۷ ۴. آزادی

۲۳۸ ۵. مسؤولیت و تکلیف

۲۳۹ ۶. زیبایی

فصل هشتم: مکتب انسانیت

۲۴۲ سقوط انسانیت از مقام خود در قرون اخیر

۲۴۵ ظهور دوباره انسانیت و تناقض پدیدآمده

۲۴۶ صلح کل

۲۴۷ تفاوت اساسی انسان با حیوان

۲۴۸ «دین انسانیت» اگوست کنت

۲۵۰ اختیار و مسؤولیت انسان

۲۵۲ سعادت و لذت انسان

۲۵۳ تناقض در مکاتب اصالت انسان

۲۵۶ رابطه اصالت انسان با خدا

۲۵۹ فهرستها

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه چاپ چهارم

آزادی معنوی مجموعه‌ای است مشتمل بر پانزده سخنرانی از استاد شهید آیت‌الله مطهری که در دهانه‌ها و مکانهای مختلف ایراد شده‌اند و وجه مشترک همه آنها این است که موضوع آنها مسائل معنوی و مربوط به خودسازی و تزکیه نفس است، اگرچه در خلال سخنرانیها گاه به مسائل اجتماعی نیز اشاره شده است. از چاپ اول این کتاب حدود ۲۲ سال می‌گذرد و در این مدت این کتاب از اقبال زیادی برخوردار بوده است، چنانکه تعداد چاپ آن شاهدهی بر این مدعاست. چند چاپ اول این کتاب به نام «گفتارهای معنوی» منتشر گردید ولی نظر به اینکه یکی از عناوین سخنرانیها «آزادی معنوی» بود که شامل مطالب سایر سخنرانیها نیز می‌شد، بهتر آن دیده شد که نام کتاب به «آزادی معنوی» تغییر یابد.

در چاپ نوزدهم دو سخنرانی یعنی دو گفتار اول از چهار گفتار فصل دوم (عبادت و دعا) اضافه شد و علت آن این بوده است که نوارهای آن بعداً به دست ما رسید.

مطالب کتاب در هشت فصل مرتب شده است و هر فصل شامل

یک یا چند سخنرانی است. تاریخ و مکان ایراد هر سخنرانی در ابتدای فصل مربوط ذکر شده است.

چاپ اول آزادی معنوی در سال ۱۳۶۵ منتشر شده است. از آن تاریخ تاکنون جهت عرضه بهتر و شکیل تر، این کتاب سه نوبت حروفچینی مجدد گردیده است، یک بار در چاپ نوزدهم، بار دیگر در چاپ سیام و بار سوم در چاپ چهلم، و طبعاً در هر نوبت، ویرایش جدید صورت گرفته و اصلاحات جزئی لازم انجام پذیرفته است. در این چاپ، طرح جلد نیز تغییر یافته است و در مجموع، این چاپ با مزایای بیشتری نسبت به چاپهای گذشته منتشر می شود و امیدواریم که رضایت خاطر علاقه مندان به آثار اسلام شناس عظیم الشان شهید آیت الله مطهری را فراهم آورد.

مطالعه این کتاب، گذشته از اینکه خواننده محترم را با بُعد معنوی شخصیت استاد شهید مطهری آشنا می سازد، وی را گام به گام به سوی خودسازی و تقوا حرکت می دهد و در واقع یک سلوک معنوی است، همان چیزی که همه ما مسلمانان نیازمندیم، زیرا بسیاری از مشکلات جامعه ما اعم از اقتصادی، فرهنگی و سیاسی ناشی از عدم خودسازی و بی تقوایی و اسیر تمایلات نفسانی بودن است. این جمله از آن متفکر شهید در همین کتاب است که «آزادی اجتماعی بدون آزادی معنوی میسر و عملی نیست». برای حل مشکلات اجتماعی، ابتدا باید سراغ آدم سازی و تهذیب نفوس رفت و کار مهم پیامبران و اولیاء خدا نیز همین بوده است. مطالعه این کتاب، گامی است در این راه، و برای عارف و عامی سودمند و فرح زا است. از خدای متعال توفیق خدمت مسألت می کنیم.

۹ شهریور ۱۳۸۷

برابر با ۲۸ شعبان ۱۴۲۹

سید محمد تقی
مطهری
مؤلف
سید محمد تقی
مطهری
مترجم